

Journal of Urban Environmental Planning and Development

Vol 2, No 6, Summer 2022

p ISSN: 2783-3496 - e ISSN: 22783- 3909

<http://juep.iaushiraz.ac.ir/>

DOI: 10.30495/juepd.2022.692240

DOR: 20.1001.1.27833496.1401.2.6.3.8

Research Paper

Analysis and evaluation of Neighborhood Prosperity indicators of Saqez city

Sharareh Saidpour: PhD student of Geography and Urban Planning, Tabriz University, Iran.

Sadegh Barzegar:¹Assistant Professor, Department of Human Geography, PayameNoor University, Tehran, Iran

Mohammad Rasouli: PhD, Geography and Urban Planning, Farhangian University, Tehran, Iran.

Received: 2022/03/29 PP: 33- 48 Accepted: 2022/06/10

Abstract

Cities have emerged as the center of change and where policies are implemented. In this regard the final document of the United Nations Conference on Sustainable Development states with the title of the future we want; if cities are planned and developed as well, they can make it happen the Sustainable economic, social and environmental communities. This organization introduced a model in the name of the Prosperity city to realize the happiness of cities. This can draw the vision of comprehensive development for cities by analyzing the current situation and prioritizing planning interventions. In this research that has been done with the goal evaluation of Prosperity indicators in the neighborhoods of Saqez city; Effective indicators have been identified in the Prosperity of Saqez neighborhoods Using MicMac software and then these key factors were graded using the copras model at the level of 22 neighborhoods of Saqez city and GIS is used for visual expression. In this study, 49 indicators have been used in five dimensions in order evaluation of Prosperity indicators. 14 key indicators are known using MiceMac software. Research results show that according to the Prosperity indicators of 22 neighborhoods of Saqez city; neighborhoods 16, 19, 4, 11, 10 have little effect which are located in the southeast of the center and west of the city and neighborhoods 22, 21, 9, 2, 20.1 are in a better position to achieve prosperity which are located in the southeast, center and north of the city. Must be said spatial improvement and proper distribution of revenues, Greater cohesion and participation, the possibility of access to neighborhoods with low impact on parks and educational services and better distribution of indicators, especially indicators of productivity and quality of life are the most important proposals at the neighborhood level.

Keywords: Sustainable Development, Urban Prosperity, MicMac, Copras Model, Saqez Neighborhoods.

Citation: Sharareh Saidpour, Sadegh Barzegar, Mohammad Rasouli (2022): **Analysis and evaluation of Neighborhood Prosperity indicators of Saqez city**, Journal of Urban Environmental Planning and Development, Vol 2, No 6, Shiraz, PP 33- 48.

¹. **Corresponding author:** Sadegh Barzegar, **Email:** s_barzegar 1386@ yahoo.com, **Tell:** +989111268173

Extended Abstract

Introduction:

Due to the existing competitive environment and the development of new technologies in the age of globalization, UN-Habitat has taken a new approach in the field of urban development; a holistic and integrated approach to promote welfare and play a public role. This new approach helps cities in better management of the future of the city in the economic, political, social and environmental fields. This approach is called urban prosperity. Prosperity means success, wealth, progress, health or felicity. Urban prosperity creates a sense of individual and public social and economic security for the present and future of cities and it is realized of other immaterial needs and desires and the indicators of urban prosperity are complex and it's a multifaceted issue and understanding these complexities, accessibility indicators, valuation and measurement are important. The spatial structure of a city consists of components and elements and is with each other in interaction and each of these components will be affected on the whole structure. These indicators of urban prosperity are expressed as an urban prosperity cycle; includes: productivity, infrastructure, quality of life, social dimensions and environmental sustainability. In recent decades, Iranian cities encountered with rapid and unstable development and this does not end with urban development and there is a lot of problem, these problems are significant in cities. In the meantime, a multifaceted look and tool must be considered to address urban issues and challenges to guide cities towards real development to achieve this, the CPI is effective. The Urban Prosperity Index was introduced through the UN-Habitat Program and in Iran in the year 2016, it coincided with the start of the city council elections; the approaches of each study must change in accordance with the characteristics of the defined society and be localized. Optimal results can be one of three modes; Intermediate, critical, desirable which is done according to the situation of cities in the future. Optimal condition is required to vision and planning.

Methodology:

The research method is descriptive-analytical by nature and is done with a functional purpose. In this research, first, it was dealt with a systematic and structural view Review of theoretical literature on urban prosperity then effective indicators and variables were extracted in urban flourishing in five dimensions (Productivity, infrastructure, quality of life, equality and social participation and environmental sustainability), it has been done based on theoretical foundations and using the Delphi method. In the second stage Indicators were analyzed In the MicMac software environment and was scored using the interaction technique (structural analysis method) finally, key factors were extracted in urban prosperity and in the next step leveling in the neighborhoods of Saez city using the Copras Model. Finally, some suggestions were made.

Results and discussion:

In this research, 49 indicators of urban prosperity have been measured in 5 dimensions and in Mikomak environment the results indicate, 14 key indicators are important; Including creative forces, specialization, life expectancy, unemployment, production, participation, existence of universities, educational services, mortality, industry, mobile services, transportation costs which are known as controlling and influential forces on the open system. The assessment shows this on how to distribute the key factors of urban prosperity in 22 neighborhoods of Saez city with the Copras Model, There has been a huge difference in terms of indicators at the neighborhood level so that neighborhoods 16, 19, 4, 11, 10 were among the neighborhoods with low impact.

These neighborhoods are unsuitable neighborhoods in terms of productivity index which are located in the southeast, west and center of the city in these neighborhoods, working conditions have been low due to the greater instability in the dimensions of employment and income, which will be much less depending on the amount of financial support and predict when to get a new job and so on has made more attention. Essential to the mentioned neighborhoods these neighborhoods are unsuitable in terms of infrastructure index and the importance of access is essential to parks and spaces and it can be said that these neighborhoods are in a lower degree in terms of social participation they are located in relation to other neighborhoods. It is necessary to pay attention to these sub-indicators in order to provide prosperity in the area of these neighborhoods, to identify the key issues and problems of these neighborhoods finally, take an appropriate intervention approach. These neighborhoods are at a low

level with high population density and incompatible uses and educational services. In these neighborhoods, residents' access to educational centers has faced problems due to the small width of the passages and the instability of the cross section and permeability. The process of proper access to these centers should be on the agenda especially in neighborhoods 16 and 19 and with the support of the public and government sectors and it should be noted that The revitalization process should not lead to the loss of the identity of these neighborhoods. Intervention in these neighborhoods must be maintained structural values and physical properties as well as nature No building materials have been used in these neighborhoods Complies with standards and do not have the necessary retrofitting facilities. This is the instability of buildings and structures a great threat to the lives of the residents of these neighborhoods and increase mortality in the face of natural disasters and it changes the life expectancy of the residents and neighborhoods 22, 21, 9, 2, 20, 1 are in the first ranks in order to achieve the prosperity of Saqez neighborhoods.

Conclusion:

The result of the research showed that Productivity and quality of life indicators have higher scores and infrastructure, social, and sustainability indicators have the lowest scores among the indicators of urban prosperity which can be a great guide for urban management.

فصلنامه برنامه ریزی و توسعه محیط شهری

دوره ۲، شماره ۶، تابستان ۱۴۰۱

شاپا چاپی: ۳۴۹۶-۲۷۸۳ - شاپا الکترونیکی: ۳۹۰۹-۲۷۸۳

<http://juep.iaushiraz.ac.ir/>

DOI: 10.30495/juepd.2022.692240

DOR: 20.1001.1.27833496.1401.2.6.3.8

مقاله پژوهشی

تحلیل و ارزیابی شاخص‌های شکوفایی در محلات شهری (مطالعه موردی: شهر سقز)

شراره سعیدپور: دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تبریز، ایران
صادق برزگر^۱: استادیار گروه جغرافیای انسانی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران
محمد رسولی: دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

دریافت: ۱۴۰۱/۰۱/۹ صص ۴۸-۳۳ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۳/۲۰

چکیده

شهرها به‌عنوان کانون تغییر و محلی که سیاست‌ها در آن تحقق می‌یابند، پدیدار شده‌اند. در این راستا سند نهایی کنفرانس توسعه پایدار ملل متحد با عنوان "آینده‌ای که ما می‌خواهیم" بیان داشته است؛ اگر شهرها به‌خوبی برنامه‌ریزی و توسعه داده شوند، می‌توانند جوامع پایدار اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی را تحقق ببخشند. این سازمان برای تحقق نیک بختی شهرها الگویی به نام شهر شکوفا را معرفی کرد. این مقوله می‌تواند با تحلیل وضعیت موجود و اولویت‌بندی مداخلات برنامه‌ریزی، چشم‌انداز توسعه همه‌جانبه برای شهرها را ترسیم کند. در این پژوهش نیز که باهدف ارزیابی شاخص‌های شکوفایی شهری در سطح محلات شهر سقز انجام شده است؛ شاخص‌های مؤثر در شکوفایی محلات شهر سقز را با استفاده از نرم‌افزار MicMac شناسایی و سپس این عوامل کلیدی با استفاده از مدل کوپراس در سطح محلات ۲۲گانه شهر سقز سطح بندی شدند و برای بیان بصری از GIS استفاده شده است. در این پژوهش به‌منظور ارزیابی شاخص‌های شکوفایی از ۴۹ شاخص در پنج بعد استفاده شده است که با استفاده از نرم‌افزار میک‌میک، ۱۴ شاخص کلیدی شناخته شده‌اند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که با توجه به شاخص‌های شکوفایی محلات ۲۲گانه شهر سقز، محلات ۱۶، ۱۹، ۴، ۱۱، ۱۰ که در جنوب شرقی مرکز و غرب شهر واقع شده‌اند از تأثیرگذاری کم و محلات ۲۲، ۲۱، ۹، ۲، ۱، ۲۰ که در جنوب شرقی، مرکز و تا حدودی شمال شهر واقع شده، محلاتی بوده‌اند که می‌توانند در راستای تحقق شکوفایی وضعیت بهتری داشته باشند. می‌توان بیان کرد که بهبود فضایی و توزیع مناسب درآمد، انسجام و مشارکت بیشتر، امکان دسترسی محلات با تأثیرگذاری کم به پارک‌ها و خدمات آموزشی و توزیع بهتر شاخص‌ها به ویژه شاخص‌های بهره‌وری و کیفیت زندگی در سطح این محلات از مهم‌ترین پیشنهادهای ارائه شده می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: توسعه پایدار، شکوفایی شهری، MicMac، تکنیک کوپراس، محلات شهر سقز.

استناد: شراره سعیدپور، صادق برزگر و محمد رسولی (۱۴۰۱): تحلیل و ارزیابی شاخص‌های شکوفایی محلات شهر سقز، فصلنامه برنامه ریزی و توسعه محیط شهری، سال ۲، شماره ۶، شیراز، صص ۴۸-۳۳.

^۱ نویسنده مسئول: صادق برزگر، پست الکترونیکی: s_barzegar@yahoo.com ، تلفن: ۰۹۱۱۱۲۶۸۱۷۳

مقدمه:

با توجه به محیط رقابتی موجود و گسترش روزافزون تکنولوژی‌های جدید در عصر جهانی‌شدن، شهرها و در سطح کلان، کشورها باید برای تطبیق خود با این فضا و تسریع فرآیند توسعه در مناطق مختلف، بستر مناسبی را برای تولید افکار جدید و کاربردی کردن آن مهیا کنند. توجه به شهرها در تمام دنیا از اهمیت بالایی برخوردار است چراکه فعالیت‌های اجتماعی انسانی و اقتصادی در آن‌ها تمرکز یافته‌اند. به گفته سازمان اسکان بشر ملل متحد (۲۰۰۶) ظرف دو دهه آینده و تا سال ۲۰۳۰، شهرهای کشورهای در حال توسعه، ۹۵٪ رشد شهری را به خود اختصاص خواهند داد. علاوه بر آن بزرگ‌ترین شهرها (متاشهرها) با جمعیت بیش از ۲۰ میلیون در کشورهای در حال توسعه شکل خواهند گرفت. و روند رو به رشد افزایش جمعیت و گسترده شدن فیزیکی شهرها، نگرانی‌هایی را در خصوص کیفیت فضاهای شهری به وجود می‌آورد. با این حال سازمان اسکان بشر ملل متحد در (۲۰۱۲) معتقد بود که تهدید افزایش جمعیت شهری می‌تواند با مدیریت کارآمد شهری به فرصتی بسیار مناسب برای توسعه انسانی و اقتصادی یک جامعه تبدیل شود. برای تحقق این امر، نیاز به بستری مناسب و آشنایی کامل با آن می‌باشد. و در سال ۲۰۱۲ بود که سازمان اسکان بشر ملل متحد، رویکردی تازه را در حوزه توسعه شهری، مطرح ساخت. رویکردی کل‌نگر و یکپارچه که برای ترویج بهزیستی و ایفای نقش همگانی است. این رویکرد جدید به شهرها در اداره هر چه بهتر آینده شهر در حوزه‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و زیست‌محیطی کمک می‌کند. این رویکرد که شکوفایی شهری نام‌گرفته است (Ahmadi Nakhstin, 2016: 1) مفهوم شکوفایی به معنای رسیدن به موفقیت، ثروت، پیشرفت، تندرستی یا نیک‌بختی مطرح شده است (Arimah, 2017: 247) شکوفایی شهری ایجاد احساس امنیت فردی و عمومی اجتماعی و اقتصادی برای حال و آینده شهرها است، که همراه با تحقق سایر نیازها و آرزوهای غیرمادی می‌باشد (Abilla, 2018: 3) و مؤلفه‌های شکوفایی شهری، مسأله‌ای چندوجهی و دارای مراتب و پیچیدگی است. درک این پیچیدگی‌ها، پارامترهای دسترسی، ارزش‌گذاری و اندازه‌گیری، دارای اهمیت است. ساختار فضایی یک شهر متشکل از اجزا و عناصری است که با یکدیگر در کنش متقابل هستند و هر کدام از این اجزاء بر کل ساختار تأثیر خواهد گذاشت (Safaei Pour et al, 2017: 36).

این مؤلفه‌های شکوفایی شهری که به‌عنوان چرخه شکوفایی شهری مطرح شده‌اند شامل: بهره‌وری، زیرساخت‌ها، کیفیت زندگی، دربرگیرندگی و شمول اجتماعی و پایداری محیطی می‌باشند (Wong, 2014: 2). بدین منظور حمایت از ابتکار شکوفایی شهری و تلاش برای تقویت معرفه‌های فرهنگی و اجتماعی ملل مختلف سبب می‌گردد تا تبادل تجربیات خوب شهرهای موفق در هر یک از محورهای شکوفایی شهری بتواند یکی از اصلی‌ترین محورهای مورد بحث در ابتکار شکوفایی شهری باشد (Madanloojobari, 2018: 2) شهرهای ایران در دهه‌های اخیر با توسعه‌های شتابان و ناپایدار مواجه شدند. این مسئله به توسعه شهری ختم نشده و مسائل چشم‌گیری در شهرها بروز یافته است. در این میان، برای رفع مسائل و چالش‌های شهری باید نگاه و ابزار چندجانبه‌ای در نظر گرفته شود تا شهرها به سوی توسعه‌ای راستین هدایت شوند. برای تحقق این امر به نظر می‌رسد شاخص CPI^2 مؤثر باشد. معرفی شاخص شکوفایی شهری (نیک‌بختی شهری) از سوی برنامه اسکان بشر سازمان ملل^۳ با شروع انتخابات شورای شهر سال ۱۳۹۱ در ایران هم‌زمان بود؛ از این رو رویکردهای هر مطالعه‌ای باید متناسب با ویژگی‌های جامعه تعریف شده تغییر کند و بومی‌سازی شود تا نتایج مطلوب و مدنظر توسعه به دست (Sarraf and Hashemi, 2018: 556) وضعیت شهرها در آینده می‌تواند یکی از سه حالت بینابین، بحرانی، مطلوب داشته باشد. وضعیت مطلوب نیازمند ترسیم چشم‌انداز و برنامه‌ریزی برای آن است. در این چارچوب پژوهش‌هایی در سطح داخلی و خارجی صورت گرفته است، که به جدیدترین آن‌ها اشاره می‌گردد.

محتشمی^۴ (۱۳۹۳)، در رساله خود موضوع شکوفایی شهری را طی فرایندی مورد توجه معماری قرار داده و بر اساس آن، چارچوبی برای دستیابی به معماری فاخر پیشنهاد داده است. نتایج عمده‌ای که از تحقیق به دست آمده است، چهار اصل کلی اقتصاد، سلامت، اجتماع‌پذیری و آموزش‌دهندگی را برای خلق معماری فاخر مشخص کرده است. در پژوهش محمد یارزاده و شمس الهی^۵ (۱۳۹۷)، نیز به بررسی نقش فضاهای عمومی در تحقق شکوفایی شهری و توسعه پایدار پرداخته‌اند. این پژوهش از لحاظ روش تحقیق، توصیفی-تحلیلی بوده است. نتایج پژوهش نشان داد که توسعه و توجه به فضاهای عمومی، سبب توسعه اقتصادی شهر، ارتقای سلامت شهروندان، بهبود وضعیت آموزش شهروندان و باز زنده سازی هویت‌های محلی شهر می‌شود. در همین راستا حاضری^۶ (۱۳۹۷)، در رساله خود با بهره‌گیری از رویکرد

² City Prosperity Index

³ (UN-Habitat)

⁴ Mohtashami

⁵ Yazadeh and Shamsolahi

⁶ Hazari

آینده‌پژوهی و با اتکا بر مدل‌های برنامه‌ریزی بر پایه سناریوها، درصدد ارائه الگوی توسعه شهر شکوفا برای کلان‌شهر تبریز بوده است، که ۷۸ عامل تأثیرگذار در شکوفایی شهر تبریز، و ارتباط آن‌ها توسط نرم‌افزار MICMAC به صورت ساختاری، بررسی و عوامل کلیدی شکوفایی تبریز استخراج شده‌اند. رضا علی^۷ (۱۳۹۷)، نیز در رساله خود به تبیین الگوی فضایی شاخص‌های شکوفایی شهر تهران پرداخته است. نتایج تحلیل اکتشافی و تحلیل t test در مناطق بیست دوگانه تهران و نتایج نهایی منطقه بندی همگنی شکوفایی انجام شده در مناطق ۲۲ گانه تهران به منظور بررسی روند فضایی شاخص‌های شکوفایی شهری و با توجه به نمودارها و نقشه‌های مرحله قبل نشان داد که نمی‌توان الگو یا روند مشخصی از وضعیت شکوفایی شهری را در شهر تهران مشخص نمود و در نمایش فضایی آن یک بی‌نظمی حاکم است. در مطالعات و تحقیقات خارجی انجام شده در زمینه شکوفایی شهری می‌توان به پژوهش‌های جونز^۸ و همکاران (۲۰۱۴)، اشاره کرد که به رتبه‌بندی و اولویت‌بندی پروژه‌های حمل‌ونقل شهری به عنوان بخشی از فرایند تصمیم‌گیری مبتنی بر ذینفع در راستای رسیدن به شکوفایی شهری پرداخته‌اند. این پژوهش چارچوب پیشنهاد شده LSS (تعیین محدوده ثبات محلی) را در آکرا و غنا مورد استفاده قرار داده است. وانگ^۹ (۲۰۱۴)، نیز به منظور یافتن چارچوبی قوی‌تر و منعطف‌تر برای توسعه شاخص‌های توسعه شهر شکوفا، در پژوهشی در پی متصل کردن این شاخص‌ها، تحلیل و سیاست‌گذاری بوده است و به گفته وانگ این چارچوب قادر است نیازهای سیاست‌گذاران برنامه‌ریزی شهری و استراتژیست‌های دولتی را با شاخص‌ها و تحلیل‌های شکوفایی شهری مرتبط سازد و استید^{۱۰} (۲۰۱۵)، در رویکردی متفاوت کیفیت حکمرانی را برای رسیدن به شکوفایی شهری مورد بررسی قرار داده است. به گفته استید کیفیت حاکمیت اغلب با شکوفایی ملت‌ها، مناطق یا شهرها مرتبط است و همچنین آریما^{۱۱} (۲۰۱۷)، در پژوهشی به بررسی چگونگی تأمین زیرساخت‌ها به عنوان یک کاتالیزور در شکوفایی شهرهای آفریقایی پرداخته است، با استفاده از نظرسنجی کارشناسان از شهرهای مختلف، سه جزء زیربنایی: تأمین آب، شبکه جاده‌ای و ارتباطات مخابراتی را مورد بررسی قرار داده است. در این بررسی ۷۹ درصد از شهرهای آفریقایی کمبود شدید آب داشتند. بررسی پیشینه تحقیق نشانگر اهمیت موضوع شکوفایی شهری در راستای توسعه پایدار بوده است، بر این اساس ابعاد مختلف شکوفایی شهری مورد بررسی قرار گرفته است، اما موضوعی که باعث تمایز تحقیق حاضر از سایر تحقیق‌ها شده است را می‌توان بدین شرح برشمرد؛ در این تحقیق ضمن بررسی شاخص‌های اثرگذار در تحقق شکوفایی شهری و مشخص‌سازی عملکرد آن‌ها و استخراج عوامل کلیدی، با استفاده از مدل تصمیم‌گیری کوپراس، اقدام به سطح‌بندی عوامل کلیدی در سطح محلات شهر سقز شده است، تا بستر تصمیم‌گیری مناسب برای مدیران شهری فراهم گردد، که در سایر تحقیق‌ها به آن توجه نشده است. این پژوهش باهدف اصلی تحلیل و ارزیابی شاخص‌های شکوفایی شهری در سطح محلات شهر سقز در پی پاسخگویی به سؤالات زیر می‌باشد:

- مؤثرترین شاخص‌های شکوفایی در سطح محلات شهر سقز کدامند؟

- وضعیت محلات شهر سقز بر اساس شاخص‌های شکوفایی شهری چگونه است؟

مبانی نظری:

توسعه ارتقای زندگی اقتصادی، نجات از فقر، درماندگی، بیسوادی و دربرگیرنده نهادها و بنیادهای فکری، روابط اجتماعی، گروهی و طبقاتی، تعلیم و تربیت، تولید دانش، ابداعات تکنولوژی، حساسیت‌های اجتماعی و منطقی، علمی و مهارت‌های فردی و ظرفیت‌های ادبی و نظام قضاوت و دیگر موارد است (Hosseinzadeh Dalir, 2001: 60). بدین گونه توسعه را می‌توان روندی فراگیر دانست، در جهت افزایش توانایی‌های انسانی - اجتماعی بر اساس پاسخگویی به نیازهای انسانی - اجتماعی؛ ضمن آنکه نیازها پیوسته در پرتو ارزش‌های فرهنگی جامعه و بینش‌های پایدار جهان پالایش یابند (Ziari, 2004: 13). فرایندی پیچیده و چندبعدی که مستلزم اعمال تغییرات در ساخت اجتماعی، طرز تلقی مردم و نهادهای ملی و نیز تسریع رشد اقتصادی، کاهش نابرابری و ریشه‌کن کردن فقر است (Asayesh, 1997: 8). می‌توان گفت واژه توسعه پایدار را برای اولین بار به‌طور رسمی (برانت لندن) در سال ۱۹۸۷ در گزارش (آینده مشترک ما) مطرح کرد. یعنی توسعه‌ای که بتواند نیازهای نسل امروز را بدون به مخاطره انداختن نیازهای نسل آینده تأمین نماید (Babansab, 2010: 19). این تعریف دارای سه ایده کلیدی است: توسعه، نیازها، نیازهای آینده. الکین (۱۹۹۱) چهار مشخصه توسعه پایدار را این‌گونه بیان می‌کند: نگاه به آینده، محیط، برابری و مشارکت. شاید بتوان توسعه پایدار را به این صورت توصیف کرد، "توسعه اقتصادی روبه رشد و متعادل، گسترش برابری و مساوات اجتماعی و پایداری زیست‌محیطی درکنار هم (Ghadr Jani, 2012: 2). توسعه پایدار شهری موضوعات جلوگیری از

⁷ Reza Ali

⁸ Jones

⁹ Wong

¹⁰ Stead

¹¹ Arimah

آلودگی‌های محیط شهری و ناحیه‌ای؛ کاهش ظرفیت‌های تولید محیط محلی - ناحیه‌ای و ملی؛ حمایت بازیافت؛ عدم حمایت از توسعه‌های زیان‌آور؛ از بین بردن شکاف میان فقیر و غنی را مطرح می‌کند؛ همچنین راه رسیدن به این اهداف را با برنامه‌ریزی شهری و روستایی؛ ناحیه‌ای؛ ملی؛ حمایت همه‌جانبه دولت از این برنامه‌ریزی‌ها می‌داند (Ziari, 2004: 17) توسعه پایدار، رویکردی جامع به بهبود بخشی کیفیت زندگی انسان‌ها در جهت تحقق رفاه اقتصادی، اجتماعی و محیطی سکونتگاه‌های انسانی است (Calendon-Torjman, 2000: 2). پیترهای، توسعه پایدار شهری را این‌چنین تعریف کرده است: توسعه پایدار شهری شکلی از توسعه امروزی است که توان توسعه مداوم شهرها و جوامع شهری آینده را تضمین کند. به عبارت بهتر توسعه پایدار به معنای تلفیق اهداف اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی برای حداکثر سازی رفاه انسان فعلی بدون آسیب‌رسانی به توانایی نسل‌های بعدی برای برآوردن نیازهایشان است (OECD, 2001: 11).

شکوفایی شهری، از مفاهیمی است که از درون نظریه توسعه پایدار شکل گرفته است. نخستین بار در دهه ۱۹۳۰ به صورتی ابتدایی، بحث پیرامون آن شکل گرفت و به طور رسمی در سال ۲۰۱۲ در برنامه اسکان بشر سازمان ملل متحد در زمان بحران اقتصادی توسط جان کلوس مدیراجرایی اسکان بشر ارائه شده است (Ahadnejad & Hazeri, 2020: 129) براساس نظرات این کمیته شکوفایی شهری، چرخه‌ای است که در مرکزیت آن، نهادهای دولتی، قوانین و مقررات برنامه ریزی شهری قرار دارد و اضلاع و دندانه‌های آن را تولید زیرساخت‌ها، پایداری زیست محیطی، کیفیت زندگی، عدالت و برابری شهری تشکیل می‌دهد (Mohammadi dehcheshmeh and Hajipour, 2021: 5) برپایه تعریف سازمان ملل، شکوفایی مفهومی گسترده است که در ارتباط با توسعه متعادل و هماهنگ در محیطی همراه با انصاف و عدالت مطرح می‌شود. این مفهوم بررسی می‌کند که شهرها چگونه می‌توانند تولید داشته باشند و از چه طریق مزایای این تولید می‌تواند به شیوه‌ای عادلانه بین شهروندان تقسیم شود (Daneshpour et al, 2018: 19). از نظر اتحادیه اسکان بشر سازمان ملل متحد، مفهوم شکوفایی، یک ساخت اجتماعی است که به حوزه اعمال بشر جامعه عمل می‌پوشاند (Karimiyan et al, 2021: 23)

شکوفایی مفهومی پیچیده‌تر از آن دارد که توسط شاخص‌هایی ساده که تنها به بررسی میزان درآمد مالی افراد و یا تعداد خودروهای شخصی آن‌ها می‌پردازند، به دست آید. یک زندگی شکوفا، شامل ابعاد غیرمادی و نامحسوس دیگری همچون نقش داشتن در آینده شهر خود، داشتن روابط معنادار و بااهمیت، تعلق داشتن به انجمن‌های حمایتی و داشتن منابع و قابلیت‌های لازم برای تبدیل رؤیاهای فردی به واقعیت، می‌شود. این تفکر متضمن رشد اقتصادی، حاکم بودن روابط اجتماعی، پایداری محیطی و کیفیت بهتر زندگی است (Alavi et al, 2020: 80) افکار، آرمان‌ها و چالش‌های ابتدای قرن بیست و یکم میلادی، با افکار مربوط به عصر رکود اقتصادی پیشین که به وجود آورنده سیستم سنجش GDP شده بود، تفاوت دارند. نگرانی‌های زیست‌محیطی جزء اولویت‌های اصلی شکل‌دهی به جوامع حال و آینده شده‌اند. دفاع از حقوق بشر، پیشرفت‌های دموکراتیک شامل: توانمندسازی زنان و احترام به اصول پایه‌ای نظیر عزت‌نفس و تحمل دیدگاه‌های متفاوت، همه بخشی از آینده‌ی جامع‌تر و شکوفاتر می‌باشند در سال ۲۰۱۲، هابیتات در ۵۴ شهر از جهان توسعه‌یافته بررسی‌هایی را برای مفهوم‌سازی شکوفایی و شناسایی مهم‌ترین اجزای آن انجام داد. کارشناسان از، آسیا، آفریقا، کشورهای عربی و امریکای لاتین توافق کردند که یک شهر شکوفا از ادغام پنج بعد حیاتی شکل می‌گیرد: (۱) بهره‌وری؛ (۲) توسعه زیرساخت؛ (۳) کیفیت زندگی؛ (۴) برابری و مشارکت اجتماعی؛ (۵) و پایداری محیط‌زیست. (Ahadnejad et al, 2018: 19) تلاش برای تبدیل شهرها به مکان‌های بهتر و مناسب‌تر برای زندگی، همواره از دغدغه‌های اصلی مدیریت شهری بوده است (Yarzadeh and Shamsolahi, 2016: 112) بر این اساس راه‌حل‌های مختلفی از جمله شکوفایی شهری مطرح شد. شکوفایی مفهومی گسترده است که در ارتباط با توسعه متعادل و هماهنگ در محیطی همراه با انصاف و عدالت مطرح می‌شود. بر این اساس شکوفایی شهری، نوعی ساخت‌وساز اجتماعی است که به فعالیت‌های انسانی کالبد می‌بخشد (Joss, 2015).

مواد و روش تحقیق:

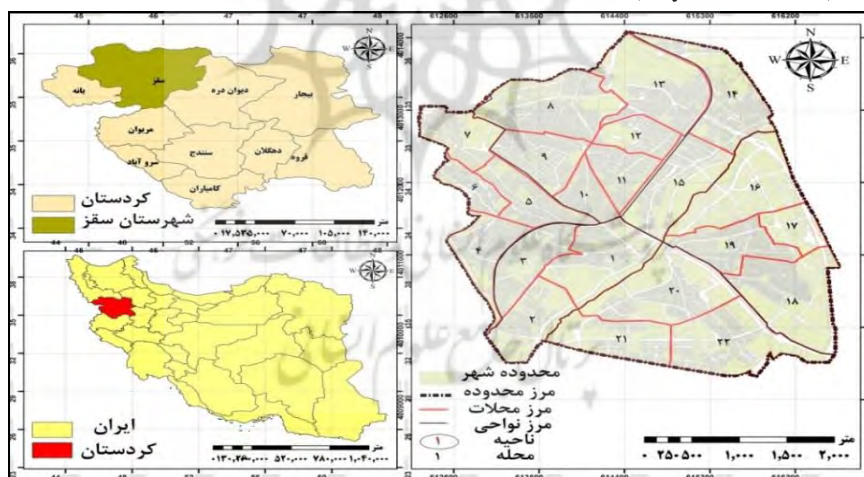
روش تحقیق به لحاظ ماهیت توصیفی - تحلیلی بوده و به لحاظ هدف کاربردی می‌باشد. در این پژوهش ابتدا با دیدی سیستماتیک و ساختاری به مرور ادبیات نظری در حوزه شکوفایی شهری، پرداخته شد، سپس بر پایه مبانی نظری حاصل شده و با استفاده از روش دلفی، شاخص‌ها و متغیرهای تأثیرگذار در شکوفایی شهری در ابعاد پنج‌گانه (بهره‌وری، زیرساخت‌ها، کیفیت زندگی، برابری و مشارکت اجتماعی و پایداری محیط‌زیست) استخراج گردید در مرحله دوم با استفاده از تکنیک تأثیرات متقابل (روش تحلیل ساختاری) امتیازدهی و در محیط نرم‌افزار MicMac مورد تحلیل قرار گرفت و در نهایت عوامل پیشران و کلیدی شکوفایی شهری استخراج گردید و در مرحله بعدی با استفاده از تکنیک کوپراس اقدام به سطح‌بندی در سطح محلات شهر سقر و در نهایت پیشنهادهایی ارائه شده است.

جدول ۱- شاخص‌های مورد استفاده در پژوهش

متغیر	ابعاد
(Var1) نرخ بیکاری - (Var2) اشتغال غیررسمی - (Var3) تولید اقتصادی (تولید شهر تقسیم بر مساحت شهر) - (Var4) تخصیص نمودن اقتصاد (سهام اشتغال یک صنعت) - (Var5) متوسط درآمد خانوار	بهره‌وری
(Var6) پارک‌ها و فضاهای سبز - (Var7) مراکز خیریه و سازمان‌های مردم‌نهاد - (Var8) مدارس دولتی - (Var9) مساجد - (Var10) کتابخانه‌های عمومی - (Var11) موزه - (Var12) هویت شهری تاریخ و فرهنگ - (Var13) دسترسی به اینترنت - (Var14) دسترسی به تلفن همراه - (Var15) ظرفیت شبکه حمل‌ونقل همگانی - (Var16) هزینه حمل‌ونقل - (Var17) دسترسی به پارکینگ - (Var18) مناسب‌سازی حمل‌ونقل عمومی برای معلولین - (Var19) مناسب‌سازی معابر عمومی برای معلولین - (Var20) مسکن بادوام - (Var21) دسترسی به آب سالم - (Var22) دسترسی به برق - (Var23) دسترسی به گاز - (Var24) آسایش مسکن	زیرساخت
(Var25) میزان سواد - (Var26) تعداد دانشگاه‌ها - (Var27) نیروی انسانی خلاق - (Var28) امید به زندگی در بدو تولد - (Var29) مرگ‌ومیر - (Var30) نرخ معلولیت - (Var31) مراکز اورژانس - (Var32) پزشک متخصص - (Var33) تعداد پرستار - (Var34) میزان قتل - (Var35) میزان سرقت - (Var36) مراکز آتش‌نشانی - (Var37) میزان طلاق	کیفیت زندگی
(Var38) فقر - (Var39) زنان در نیروی کار - (Var40) خانوارهای زاغه‌نشین - (Var41) بیکاری جوانان - (Var42) خدمات آموزشی - (Var43) سرانه فضای سبز - (Var44) دسترسی به مراکز و سالن‌های ورزشی	ابعاد اجتماعی
(Var45) ضایعات جامد (تولید زباله) - (Var46) آلودگی هوا - (Var47) صنایع - (Var48) تصفیه‌خانه فاضلاب - (Var49) مشارکت مردم	پایداری

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱.

شهر سقز به‌عنوان دومین شهر بزرگ استان کردستان، با دارا بودن فاصله ۱۸۰ کیلومتری از مرکز استان، دارای موقعیت جغرافیایی ۳۳ درجه و ۴۴ دقیقه تا ۳۵ درجه و ۳۴ دقیقه عرض شمالی و ۴۵ درجه و ۳۴ دقیقه تا ۴۷ درجه و ۱۶ دقیقه طول شرقی بوده و در ارتفاعی نزدیک به ۱۴۸۷ متر از سطح دریا قرار گرفته است. شهر سقز طبق سرشماری ۱۳۹۵ دارای جمعیتی نزدیک به ۱۶۵۲۵۸ نفر می‌باشد (Statistics Center of Iran, 2016) این شهر با مساحتی معادل ۱۵۰۹۸۲۰۴۶۳ مترمربع، مساحتی معادل با ۱۲/۴۹ درصد کل استان را به خود اختصاص داده است (Heydari, 2016:71)

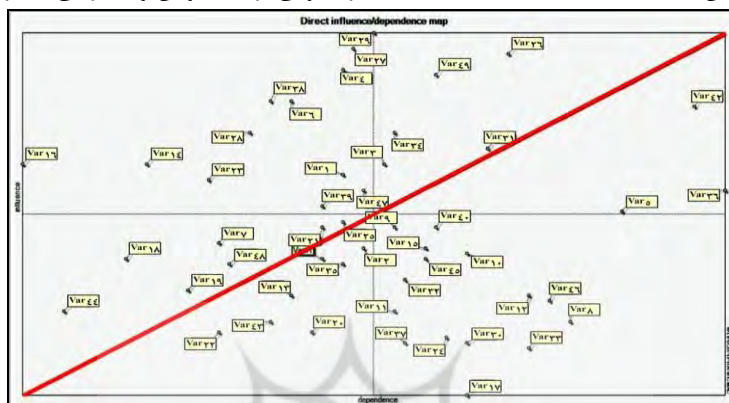

شکل ۱- نقشه موقعیت جغرافیایی شهر سقز - پردازشگر: نگارندگان، ۱۴۰۱.

یافته‌های تحقیق:

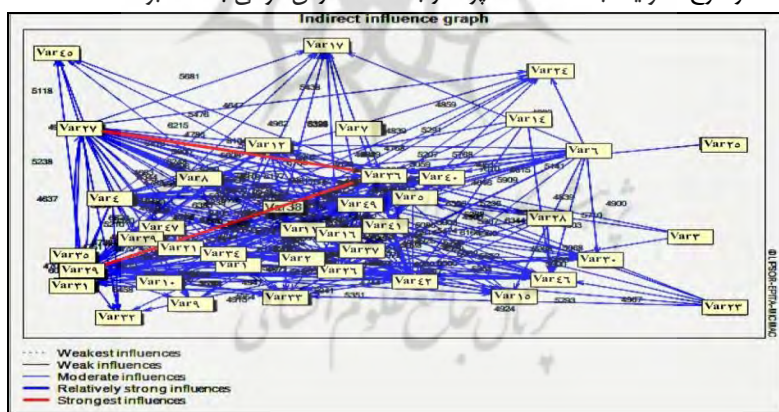
در بخش بررسی رابطه بین متغیرها در محیط میک مک مشاهده می‌شود که شاخص‌ها به‌صورت تقریباً ناهمبستگی در سراسر شکل توزیع شده با کمی تمرکز به پایین که بیانگر چیرگی شاخص‌های تأثیرپذیر و هدف است. در این رابطه مقادیر موجود در سمت بالا - چپ بیانگر شاخص‌های اثرگذار بوده، این شاخص‌ها بیشترین اثرگذاری و کمترین مقدار اثرپذیری را داشته‌اند. به‌طوری‌که شاخص‌هایی که دارای ارتباط مستقیم اثرگذاری را داشته‌اند در این قسمت متمرکز شده‌اند. اما مقادیر موجود در لبه بالا - چپ در محدوده شاخص‌های تأثیرپذیر قرار می‌گیرند، همچنان که در شکل (۲) قابل مشاهده است. در این رابطه متغیرهای مرگ‌ومیر، نیروی انسانی خلاق، تعداد دانشگاه‌ها، تخصیص نمودن اقتصاد و مشارکت مردم به ترتیب دارای بیشترین تأثیرات مستقیم بوده‌اند. مقادیر موجود در سمت بالا - راست به دو صورت دوگانه عمل می‌کنند. از یک طرف به‌عنوان شاخص‌های ریسک که در بالای خط قرار گرفته‌اند که شامل شاخص‌های مشارکت مردم میزان قتل،

مراکز اورژانس و تولید اقتصادی بوده و شاخص‌های هدف در سمت پایین خط بالا- سمت راست قرار گرفته‌اند شامل: شاخص‌ها خدمات آموزشی، مراکز آتش‌نشانی، متوسط درآمد خانوار مقادیر موجود در سمت پایین - راست بیانگر شاخص‌های تأثیرپذیر بوده که نسبت به شاخص‌های دوگانه (دووجهی) بسیار حساس بوده به طوری که با تغییرها کوچک در متغیر دووجهی واکنش نشان می‌دهند. شامل شاخص‌های: ظرفیت شبکه حمل‌ونقل همگانی، ضایعات جامد، کتابخانه‌های عمومی، پزشک متخصص، آلودگی هوا، مدارس دولتی، هویت شهری تاریخ و فرهنگ، تعداد پرستار، نرخ معلولیت، آسایش مسکن، میزان طلاق، دسترسی به پارکینگ و موزه بوده‌اند. مقادیر موجود در سمت پایین - چپ به دو صورت هستند مقادیر موجود در پایین خط به صورت شاخص‌های بی‌اثر و شاخص‌های بالای خط به صورت شاخص‌های مستقل که هم می‌توان اثرگذار و یا اثرپذیر تلقی شوند شامل شاخص‌های: مراکز خیریه و سازمان‌های مردم‌نهاد، مناسب‌سازی حمل‌ونقل عمومی برای معلولین، تصفیه‌خانه فاضلاب، مناسب‌سازی معابر عمومی برای معلولین و دسترسی به مراکز و سالن‌های ورزشی.

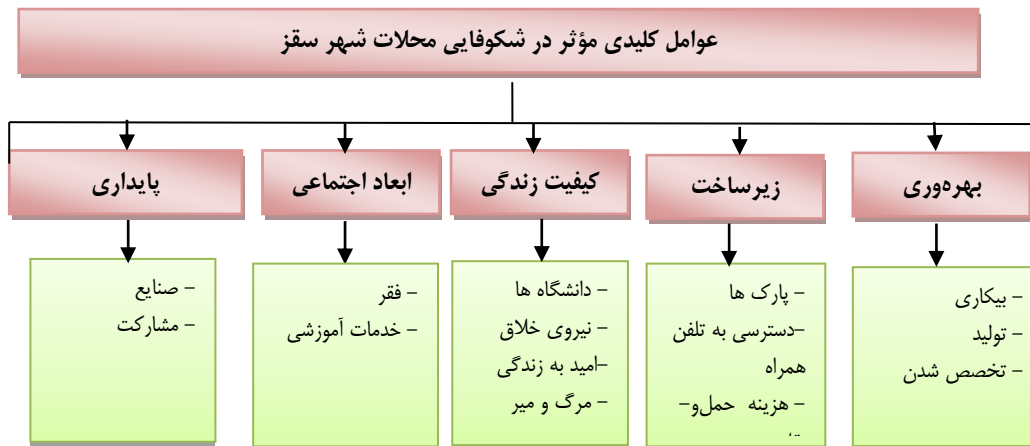
شکل ۲- تأثیرات مستقیم شاخص‌های شکوفایی شهری - منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱.

در رابطه با اثرات غیرمستقیم بین شاخص‌ها بیشترین مقدار مربوط به شاخص مرگ‌ومیر با ۳۳۴ اثر، نیروی انسانی خلاق با ۳۳۳، تخصصی نمودن اقتصاد با ۳۲۳، مشارکت مردم با ۳۱۴، تعداد دانشگاه‌ها با ۳۰۹ بوده و کمترین اثرگذاری نیز مربوط به شاخص‌های دسترسی به پارکینگ با ۶۹ اثر، نرخ معلولیت با ۱۱۵، تعداد پرستار با ۱۱۶، مدارس دولتی با ۱۱۹ بوده است.

شکل ۳- تأثیرات غیرمستقیم شاخص‌های شکوفایی شهری - منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱.

در رابطه با اثرات غیرمستقیم مشاهده می‌شود دو شاخص نیروی انسانی خلاق و میزان سرقت که با رنگ قرمز مشخص شده‌اند بیانگر اثر قوی غیرمستقیم بر شاخص مراکز آتش‌نشانی و در سایر مقادیر نیز شاهد اثرات قوی تا ضعیف بوده‌ایم. در رابطه بین متغیرها برخی شاخص‌ها وابستگی مستقیم با شاخص‌های اثرگذار داشته است و برخی دیگر وابستگی غیرمستقیم. همچنان که از جدول زیر نیز مشخص است شاخص‌های امید به زندگی در بدو تولد با ۲۵۹، نیروی انسانی خلاق با ۲۵۶، هزینه حمل‌ونقل با ۲۴۱ بیشترین وابستگی مستقیم و شاخص‌های نرخ معلولیت با ۳۳۹، مشارکت مردم با ۳۳۶، ظرفیت شبکه حمل‌ونقل همگانی با ۲۳۴ بیشترین وابستگی غیرمستقیم را داشته‌اند.

شکل ۴- مدل مفهومی عوامل کلیدی مؤثر در شکوفایی محلات شهر سقز - ترسیم نگارندگان، ۱۴۰۱.

وضعیت پیش‌ران‌های کلیدی شکوفایی شهری در شهر سقز بیانگر بیشترین مقدار بیکاری در محلات ۱۶، ۱۷، ۴، ۵، ۱۹، و کمترین مقدار آن محله ۱ می‌باشد بیشترین مقدار تخصصی شدن محله ۱ بیشترین مقدار صنایع در محله ۱، بیشترین مقدار مشارکت محلات ۸ و ۲۰ بوده است.

جدول ۲- استانداردسازی عوامل کلیدی شکوفایی محلات شهر سقز

	مثبت	مثبت	مثبت	مثبت	مثبت	مثبت	مثبت	مثبت	مثبت	مثبت	مثبت	مثبت	مثبت	مثبت
	مشارکت	تولید	تخصصی شدن	نیروی خلاق	تلفن همراه	هزینه حمل و نقل	دانشگاه‌ها	نیروی خلاق	امید به زندگی	پارک و پیاده‌رو	فقر	بیکاری	صنایع	مشارکت
۱	۰/۰۰۳	۰/۰۰۵	۰/۰۰۸	۰/۰۱۷	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۲	۰/۰۱۱	۰/۰۰۵	۰/۰۰۱	۰/۰۰۳	۰/۰۰۲	۰/۰۰۹	۰/۰۰۸
۲	۰/۰۰۴	۰/۰۰۳	۰/۰۰۶	۰/۰۰۱	۰/۰۰۴	۰/۰۰۱	۰/۰۰۷	۰/۰۰۷	۰/۰۰۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۵	۰/۰۰۶	۰/۰۰۳	۰/۰۰۵
۳	۰/۰۰۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۵	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۸	۰/۰۰۶	۰/۰۰۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۵	۰/۰۰۸	۰/۰۰۲	۰/۰۰۴
۴	۰/۰۰۵	۰/۰۰۱	۰/۰۰۳	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۳	۰/۰۰۳	۰/۰۰۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۵	۰/۰۰۳	۰/۰۰۰	۰/۰۰۲
۵	۰/۰۰۵	۰/۰۰۱	۰/۰۰۳	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۳	۰/۰۰۴	۰/۰۰۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۶	۰/۰۰۳	۰/۰۰۰	۰/۰۰۲
۶	۰/۰۰۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۴	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۵	۰/۰۰۴	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۳
۷	۰/۰۰۳	۰/۰۰۴	۰/۰۰۷	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۲	۰/۰۰۹	۰/۰۰۵	۰/۰۰۲	۰/۰۰۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۵	۰/۰۰۶
۸	۰/۰۰۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۴	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۵	۰/۰۰۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۵	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۴
۹	۰/۰۰۵	۰/۰۰۲	۰/۰۰۴	۰/۰۰۰	۰/۰۱۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۳	۰/۰۰۵	۰/۰۰۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۶	۰/۰۰۳	۰/۰۰۰	۰/۰۰۳
۱۰	۰/۰۰۵	۰/۰۰۰	۰/۰۰۲	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۲	۰/۰۰۳	۰/۰۰۳	۰/۰۰۸	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱
۱۱	۰/۰۰۵	۰/۰۰۱	۰/۰۰۳	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۲	۰/۰۰۲	۰/۰۰۳	۰/۰۰۳	۰/۰۰۷	۰/۰۰۲	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱
۱۲	۰/۰۰۵	۰/۰۰۲	۰/۰۰۵	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۵	۰/۰۰۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۵	۰/۰۰۰	۰/۰۰۲	۰/۰۰۴
۱۳	۰/۰۰۳	۰/۰۰۳	۰/۰۰۶	۰/۰۰۶	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۸	۰/۰۰۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۲	۰/۰۰۶
۱۴	۰/۰۰۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۵	۰/۰۰۴	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۲	۰/۰۰۶	۰/۰۰۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۵	۰/۰۰۲	۰/۰۰۱	۰/۰۰۴
۱۵	۰/۰۰۳	۰/۰۰۴	۰/۰۰۷	۰/۰۰۴	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۲	۰/۰۰۹	۰/۰۰۵	۰/۰۰۱	۰/۰۰۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۴	۰/۰۰۶
۱۶	۰/۰۰۵	۰/۰۰۱	۰/۰۰۳	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۳	۰/۰۰۳	۰/۰۰۳	۰/۰۰۷	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۲
۱۷	۰/۰۰۵	۰/۰۰۱	۰/۰۰۳	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۷	۰/۰۰۳	۰/۰۰۳	۰/۰۰۲	۰/۰۰۷	۰/۰۰۶	۰/۰۰۰	۰/۰۰۲
۱۸	۰/۰۰۴	۰/۰۰۳	۰/۰۰۵	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۷	۰/۰۰۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۵	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۵
۱۹	۰/۰۰۵	۰/۰۰۱	۰/۰۰۴	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۴	۰/۰۰۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۶	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۳
۲۰	۰/۰۰۳	۰/۰۰۴	۰/۰۰۸	۰/۰۰۸	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۴	۰/۰۱۰	۰/۰۰۵	۰/۰۰۱	۰/۰۰۴	۰/۰۰۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۷
۲۱	۰/۰۰۴	۰/۰۰۳	۰/۰۰۶	۰/۰۰۳	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۱۵	۰/۰۰۷	۰/۰۰۵	۰/۰۰۲	۰/۰۰۵	۰/۰۱۴	۰/۰۰۴	۰/۰۰۵
۲۲	۰/۰۰۳	۰/۰۰۴	۰/۰۰۸	۰/۰۰۳	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۱۴	۰/۰۱۰	۰/۰۰۵	۰/۰۰۱	۰/۰۰۴	۰/۰۱۳	۰/۰۰۲	۰/۰۰۷

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱.

برخی شاخص‌ها دارای اثرات منفی هستند و برخی دیگر اثرات مثبتی در سیستم اعمال می‌کنند. این شاخص‌ها به صورت مساوی در سطح محلات توزیع نشده‌اند. در جدول (۳) مقادیر شاخص‌ها با اثرات مثبت با علامت +sj مشخص شده‌اند.

جدول ۳- اثرات منفی و مثبت شاخص‌ها در محلات

محلات	SJ-	+SJ	معکوس
۱	۰/۱۲۱	۱/۰۴۰	۸/۲۸۳
۲	۰/۱۶۵	۰/۷۲۰	۶/۰۶۴
۳	۰/۱۷۷	۰/۵۲۳	۵/۶۴۹
۴	۰/۲۲۷	۰/۲۲۷	۴/۴۰۶
۵	۰/۲۱۸	۰/۲۷۲	۴/۵۷۹
۶	۰/۱۰۱	۰/۳۴۲	۹/۹۱۸
۷	۰/۱۴۸	۰/۵۴۰	۶/۷۵۹
۸	۰/۱۹۴	۰/۲۵۴	۵/۱۵۵
۹	۰/۲۰۱	۰/۷۷۴	۴/۹۷۱
۱۰	۰/۲۵۲	۰/۱۲۸	۳/۹۷۵
۱۱	۰/۲۴۴	۰/۱۸۳	۴/۰۹۳
۱۲	۰/۱۸۹	۰/۲۷۶	۵/۲۹۰
۱۳	۰/۱۵۳	۰/۴۹۶	۶/۵۴۱
۱۴	۰/۱۸۲	۰/۳۸۴	۵/۴۸۴
۱۵	۰/۱۴۲	۰/۵۸۷	۷/۰۶۴
۱۶	۰/۲۳۳	۰/۱۵۰	۴/۳۰۰
۱۷	۰/۲۳۲	۰/۳۰۳	۴/۳۱۱
۱۸	۰/۱۷۲	۰/۳۲۵	۵/۸۱۱
۱۹	۰/۲۱۳	۰/۲۱۶	۴/۶۹۶
۲۰	۰/۱۳۵	۰/۷۰۱	۷/۳۹۴
۲۱	۰/۱۶۴	۰/۸۰۳	۶/۰۹۷
۲۲	۰/۱۳۷	۰/۸۴۶	۷/۲۷۳

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱.

اهمیت هریک از محلات از لحاظ شاخص‌ها شکوفای شهری با مقدار Q مشخص شده‌اند. محلات با مقدار Q بالا بیانگر محلات با شرایط بهتر از لحاظ رسیدن به شاخص‌های شکوفایی شهری و محلات با مقدار Q پایین بیانگر محلاتی که تأثیرگذاری کمتری از شاخص‌های شکوفای شهری را دارا بوده‌اند. محلات ۲۲، ۲۱، ۹، ۲۰، ۲، ۱، بیشتری میزان تأثیرگذاری و محلات ۱۶، ۱۹، ۴، ۱۱ و ۱۰ کمترین میزان را داشته‌اند.

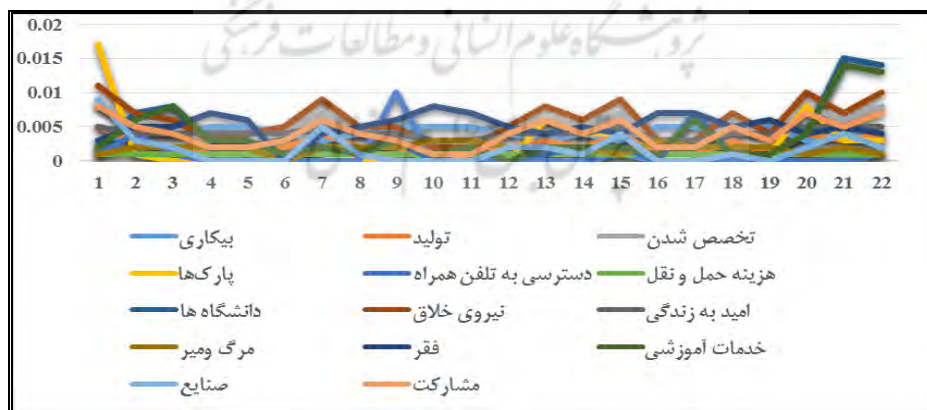
با توجه به بررسی‌های انجام‌شده، ارزش زمین و مسکن در این محلات و به ویژه محلات ۱۹ و ۱۶ نسبت به سایر نقاط شهر پایین‌تر است و اکثر آن‌ها در دهک‌های درآمدی پایین طبقه‌بندی می‌گردند. ارزانی قیمت زمین و مسکن و به‌ویژه پایین بودن اجاره خانه از عوامل مؤثر بر مهاجرت افشار کم‌درآمد به این محلات و افزایش تعداد مستاجرین به نسب مالکین می‌باشد. که منجر به ایجاد بی‌رغبتی بیشتری در سرمایه‌گذاران ساختمانی برای ورود به این محدوده از شهر شده است. همچنین پایین بودن میزان تخصص و بیکاری از مهم‌ترین مشکلات این محلات می‌باشد. به لحاظ زیرساخت می‌توان گفت که محلات ۱۹، ۱۶، ۴ و ۱۰ به ترتیب از نظر دسترسی به پارک و فضاهای باز از وضعیت نازل‌تری برخوردارند، در محلات ۱۹، ۱۶، ۴ و آلودگی‌های ناشی از دفع زباله قابل مشاهده است و وجود آلودگی‌های صوتی در محلات ۱۹، ۴، ۶، ۱۰ و ۱۱ و سایر نارسایی‌های زیست‌محیطی، این عرصه‌های شهری را به محیطی با کیفیت بهداشتی و سطح سلامت پایین برای ساکنان آن مبدل ساخته است. این بافت‌ها از کمبود و ناکافی بودن دسترسی به پارک‌ها و فضای باز رنج می‌برند. و اغلب معابر آن عرض کمتر از ۶ متر دارند که امنیت این محلات را به شدت با آسیب مواجه کرده است و سیستم حمل و نقل ناقص نیز، ضمن اتلاف وقت شهروندان این محلات، و ترافیک، هزینه زیادی را به این محلات تحمیل می‌کند. این محلات با افزایش تراکم نفر در واحد مسکونی و کاهش امنیت موجبات ایجاد ترکیبی غیرمتعارف نسبت به سایر محلات شده‌اند و میزان امید به زندگی را نیز دستخوش تغییراتی قرار داده است. بیشتر بناهای این محلات از کیفیت پایینی برخوردار بوده و اغلب واحدهای ساختمانی در این محلات فاقد سیستم سازه‌ای و محاسبات فنی برای مقاومت در برابر سوانح طبیعی است و به لحاظ زیبایی بصری نیز دچار ناهنجاری‌های متعددی می‌باشند و این محلات با کاهش امنیت، کاهش حس تعلق مکانی و کاهش میزان فضای همکاری و مشارکت به‌ویژه در سطح محلات ۱۹ و ۶، روبرو می‌باشند.

در شکل (۵) توزیع عوامل کلیدی شکوفایی شهری در سطح محلات شهر سقر نشان داده شده است و در نهایت نقشه سطح‌بندی نهایی شاخص‌های موردبررسی در محیط Arc GIS تولید شده است شکل (۶). نقشه سطح‌بندی محلات از لحاظ شاخص‌های شکوفایی محلات ۲۲ گانه شهر سقر از خوب تا ضعیف را نشان می‌دهد.

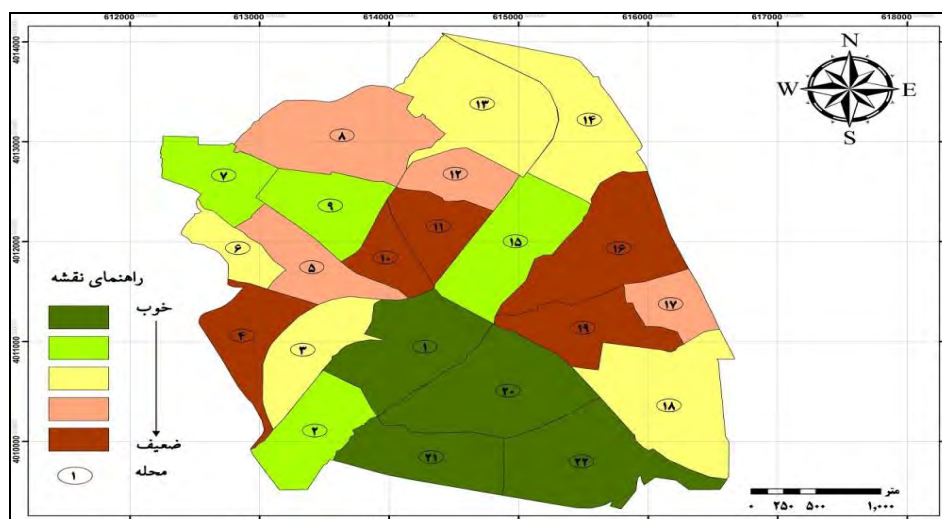
جدول ۴- مقدار Q محاسبه شده شاخص‌های شکوفای محلات شهر سقر

محللات	امتیاز	رتبه	سهم آن
Q _۱	۱/۲۹۹	۱	۰/۹۳
Q _۲	۰/۹۰۹	۶	۰/۶۵
Q _۳	۰/۷۰۹	۹	۰/۵۱
Q _۴	۰/۳۶۵	۱۸	۰/۲۶
Q _۵	۰/۴۱۵	۱۶	۰/۳۰
Q _۶	۰/۵۵۱	۱۲	۰/۳۹
Q _۷	۰/۷۵۱	۸	۰/۵۴
Q _۸	۰/۴۱۵	۱۷	۰/۳۰
Q _۹	۰/۹۲۹	۵	۰/۶۶
Q _{۱۰}	۰/۲۵۲	۲۲	۰/۱۸
Q _{۱۱}	۰/۳۱۰	۲۰	۰/۲۲
Q _{۱۲}	۰/۴۴۱	۱۴	۰/۳۱
Q _{۱۳}	۰/۷۰۱	۱۰	۰/۵۰
Q _{۱۴}	۰/۵۵۶	۱۱	۰/۴۰
Q _{۱۵}	۰/۸۰۷	۷	۰/۵۸
Q _{۱۶}	۰/۲۸۴	۲۱	۰/۲۰
Q _{۱۷}	۰/۴۳۸	۱۵	۰/۳۱
Q _{۱۸}	۰/۵۰۷	۱۳	۰/۳۶
Q _{۱۹}	۰/۳۶۳	۱۹	۰/۲۶
Q _{۲۰}	۰/۹۳۲	۴	۰/۶۷
Q _{۲۱}	۰/۹۹۳	۳	۰/۷۱
Q _{۲۲}	۱/۰۷۳	۲	۰/۷۷

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱.

شکل ۵- توزیع عوامل کلیدی شکوفایی شهری در سطح محلات شهر سقر - ترسیم: نگارندگان، ۱۴۰۱.

شکل ۶- سطح بندی محلات از لحاظ شاخص های شکوفایی شهری - ترسیم: نگارندگان، ۱۴۰۱.

نتیجه گیری:

زندگی شکوفا، شامل ابعاد مادی و غیرمادی و نامحسوس است که با ایجاد رابطه معنی دار و با اهمیت همچون تعلق خاطر، تخصصی سازی، پرورش استعدادها و توان ها زمینه لازم جهت تحقق رؤیایا را ایجاد می کند. بر این اساس شکوفایی بر موفقیت، ثروت، رونق، شناسایی پتانسیل ها، اعتماد به نفس در آینده و بهره برداری از فرصت ها برای همه دلالت دارد. به طور کلی شاخص های شکوفایی شهری که توسط هابیتات مطرح شده الگویی جهت تحقق هرچه بیشتر توسعه پایدار شهری است. در این پژوهش که به لحاظ ماهیت توصیفی-تحلیلی بوده و به لحاظ هدف کاربردی می باشد. به تحلیل و ارزیابی شاخص های شکوفایی شهری در سطح محلات ۲۲ گانه شهر سقز پرداخته شده است در این راستا با استناد به منابع کتابخانه ای، شاخص های شکوفایی شهری مورد تحلیل و واکاوی قرار گرفت و سنجه های متناظر با آن در وضع موجود شهر سقز شناسایی گردید. این مسئله که همه شاخص های شکوفایی شهری از اهمیت و ارزش درخوری برخوردار هستند قابل چشم پوشی نبوده و هر یک از این شاخص ها در ابعادی می توانند گره گشای بسیاری از مسائل شهری باشند اما جهت رسیدن به شکوفایی شهر در این پژوهش ۴۹ شاخص شکوفایی شهری در ۵ مؤلفه در محیط میکروموردسنجش قرا گرفته است که نتایج آن نشانگر اهمیت بیشتر از ۱۴ شاخص پیشران از جمله نیروهای خلاق، تخصص شدن، امید به زندگی، بیکاری، تولید، مشارکت، وجود دانشگاه ها، خدمات آموزشی، مرگومیر، صنایع، خدمات تلفن همراه، هزینه های حمل و نقل بوده است که به عنوان نیروهای کنترل کننده و اثرگذار بر سیستم بازشناخته شده اند. ارزیابی صورت گرفته در مورد چگونگی توزیع عوامل کلیدی شکوفایی شهری در ۲۲ محله شهر سقز با تکنیک کوپراس بیانگر این مسئله است که اختلاف فاحشی از لحاظ شاخص ها در سطح محلات بوده است. به طوری که محلات ۱۶، ۴، ۱۹، ۱۱، ۱۰ از جمله محلات با تأثیرگذاری کم بوده اند. این محلات از لحاظ شاخص بهره روری به عنوان محلات نامناسب می باشند که در قسمت جنوب شرقی، غرب و مرکز شهر قرار گرفته اند. در این محلات با توجه به ناپایداری بیشتر در ابعاد اشتغال و درآمد، وضعیت توانایی برگشت به شرایط شغلی در سطح پایینی بوده که با توجه به میزان حمایت های مالی و پیش بینی زمان به دست آوردن شغل جدید بسیار کمتر خواهد بود و همین امر، توجه بیشتر به محلات مذکور را ضروری ساخته است. این محلات نامناسب از لحاظ شاخص زیرساخت می باشند و اهمیت دسترسی به پارک ها و فضاهای باز ضروری است و می توان گفت این محلات به لحاظ مشارکت اجتماعی در درجه پایین تری نسبت به سایر محلات قرار دارند که به منظور فراهم کردن شکوفایی در سطح این محلات، توجه به این زیرشاخص ها ضروری است. این کار کمک می کند تا مسائل و مشکلات کلیدی این محلات شناسایی شود و در نهایت رویکرد مداخله ای مناسب انجام شود. این محلات با داشتن تراکم جمعیتی بالا و کاربری های ناسازگار، به لحاظ خدمات آموزشی نیز در سطح پایینی قرار دارند. در این محلات عرض کم معابر و ثابت نبودن مقطع عرضی، نفوذپذیری و دسترسی ساکنان به مراکز آموزشی را با مشکل روبرو کرده است که باید فرایند دسترسی مناسب به این مراکز به ویژه در محلات ۱۶ و ۱۹ با حمایت بخش عمومی و دولتی در دستور کار قرار گیرد و باید خاطرنشان کرد که فرایند احیا نباید منجر به از بین رفتن هویت این محلات شود. مداخله در این محلات باید به گونه ای باشد که ارزش های ساختاری و ویژگی های کلیدی و همچنین ماهیت آن حفظ شود. در این محلات مصالح ساختمانی منطبق با استانداردها به کاررفته نشده و اماکن مقاوم سازی لازم را ندارند. این ناپایداری اینبه و ساختمان ها، تهدیدی بزرگ برای جان ساکنان این محلات می باشد و میزان مرگ و

میر در برابر بلایای طبیعی را افزایش دهد. و این امر میزان امید به زندگی ساکنین را دستخوش تغییر قرار می‌دهد و محلات ۲۲، ۲۱، ۹، ۲، ۲۰، ۱ نیز محلاتی بوده‌اند که می‌توانند در راستای تحقق شکوفایی محلات شهر سقز در رتبه‌های اول قرار بگیرند.

نتیجه تحقیق نشان داد که شاخص‌های بهره‌وری و کیفیت زندگی دارای بیشترین امتیاز و شاخص‌های زیرساخت، اجتماعی و پایداری دارای کمترین امتیاز در میان شاخص‌های شکوفایی شهری بوده‌اند که می‌تواند راهنمای بسیار خوبی جهت مدیریت شهری در راستای ارتقاء شکوفایی شهری در سطح محلات شهر سقز و متعادل‌سازی آن باشد. در این راستا پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

- تحلیل و بررسی دقیق شاخص‌های شکوفایی شهری.
- بهبود وضعیت زیر معیارهای شکوفایی شهری به ویژه بهره‌وری و کیفیت زندگی در محلات ۱۶، ۱۹، ۴، ۱۱، ۱۰ و زمان‌بندی و برنامه‌ریزی مناسب برای بهبود شکوفایی این محلات.
- توجه ویژه به عوامل کلیدی تحقق شکوفایی شهری
- توزیع بهتر شاخص‌ها در سطح محلات شهر، باتأکید بر کاهش فاصله و شکاف بین شکوفایی محلات، با معکوس نمودن جریان حاکم بر وضعیت تقسیم و تخصیص منابع برای محلات با شکوفایی ضعیف به ویژه محله ۱۹ الزامی می‌باشد.
- انجام تحقیقات عملیاتی دامنه‌دار برای هر کدام از محلات شهر سقز به حیث توسعه هر کدام از ابعاد و معیارهای شکوفایی.
- در اولویت توجه قرار دادن محلات ۱۶، ۱۹ و ۴ که در سطح نازل رسیدن به شاخص‌های شکوفایی قرار گرفته‌اند.

Reference:

1. Abilla, A. (2018). City Prosperity Initiative Conceptualization and Application, UN-Habitat: 1-34.
2. Ahadnejad, M., Hazeri, S. (2018). Ranking Urban Districts based on Physical Indices of City Prosperity (Case Study: Tabriz City). *Geography and Urban Space Development* 7(2): 125-148. (In Persian)
3. Ahadnejad, M., Hazeri, S., Meshkini, A., Piry, I. (2020). Identifying the key factors influencing the urban prosperity with future study approach: the case study of Tabriz Metropolis 9(32): 15-30. (In Persian)
4. Ahmadi Nakhstin, M. (2016). Explaining the Model of Urban Prosperity in Qazvin, Supervisors: Ahmadpour Ahmad and Hossein Hataminejad. PhD Thesis, Department of Geography, Urban Planning, University of Tehran. (In Persian)
5. Alavi, S., Nazmfar, H., Eshghei, A. (2020), the Evaluation and Measurement of the City Prosperity Index (CPI) in Tehran Metropolis, *Spatial Planning* 10(3): 77-97. (In Persian)
6. Arimah, B (2017), Infrastructure as a Catalyst for the Prosperity of African Cities, *Urban Transitions Conference* 198: 245-266
7. Asayesh, H. (1997) Rural Planning Workshop, Payame Noor Publications, Tehran. (In Persian)
8. Jones, S. Tefe, M. Appiah-Opoku, S. (2014), Incorporating stakeholder input into transport project selection e A step towards urban prosperity in developing countries?, *journal homepage, Habitat International*: 1-9
9. Babansab, R. (2010), Sustainable Development Planning in the cities of East Azerbaijan Province, Master Thesis in Geography and Urban Planning, Faculty of Geographical Sciences and Planning, University of Isfahan. (In Persian)
10. Calendon-Torjman, Sherri (2000), the social dimension of sustainable development Institute of social policy, Available on.p2
11. Daneshpour, H., Saeidi Rezvani, N., Daneshpour, M. (2018). Evaluation of 11 regions of Shiraz city in terms of urban prosperity index with FAHP model. , 9(33), 17-32. (In Persian)
12. Ghadr Jani, R.(2012), People's Participation in Sustainable Development, Fourth National Conference on Geography Students. (In Persian)
13. Hazari, S. (2015) Presenting the development model of Shokoofa city with a futuristic approach Case study: Tabriz metropolis, PhD thesis, Geography and Urban Planning, Supervisor: Mohsen Ahadnejad Roshti, Faculty of Humanities, Zanjan University. (In Persian)

14. Heydari, A. (2016). Spatial- Physical Analysis of Future development of Saqqez city with point on Smart Urban Growth Indicators by Entropy Shannon Model. *Geography and Urban Space Development*, 0(2). (In Persian)
15. Hosseinzadeh Dalir, K. (2001). *Regional Planning*, Tehran: Samat. (In Persian)
16. Joss, S. (2015). *Sustainable cities: Governing for urban innovation*. Macmillan International Higher Education
17. Karimiyan, M., Sepahian, A., Sarabandi, Z., Firouzi Rad, S. (2021), Investigating and evaluating the effects of urban Prosperity on urban viability (Case study: Saravan city), *Quarterly Journal of Urban Futurology* 1(2): 20-34. (In Persian)
18. Madanloojibari, M. (2018) Explaining and evaluating the components of urban prosperity in the Iranian-Islamic metropolis of Ahvaz, Supervisor: Masoud Safaeipour, PhD, *Geography and Urban Planning*, Faculty of Literature and Humanities, Shahid Chamran University of Ahvaz. (In Persian)
19. Mohammadi dehcheshmeh, M., Hajipour, N. (2021), Comparative Analysis of Urban Prosperity in Copeland's Integration Model (Case Study: Urban Areas of Kermanshah), *Journal Research and Urban Planning* 12 (44): 1-20. (In Persian)
20. Mohtashami, N. (2014) the formation of magnificent architecture based on the indicators of urban .prosperity in Iran (example: the design of Sarai neighborhood in Tehran), Master Thesis in Technical Architecture, Tarbiat Modares University, Faculty of Art and Architecture. (In Persian)
21. Reza Ali, M. (2018), Explaining the Spatial Pattern of Prosperity Indices in Tehran, Supervisors: Hossein Hataminejad and Hassan Ali Faraji Sabkbar, PhD Thesis in Geography and Urban Planning, Faculty of Humanities, Tarbiat Modares University. (In Persian)
22. Safaee Pour, M., Maleki, S., Hataminejad, H., Modanlou Joebari, M. (2017). Evaluate and Measurement of Urban Prosperity Index (CPI) for Ahvaz of Metropolitan. *Geography and Environmental Sustainability*, 7(1), 35-47. (In Persian)
23. Sarrafi, M., Hashemi, N. (2018). A Review and Application of City Prosperity Index (CPI) for Iranian Society (Case Study: Cities with a Population over 100 Thousands People, North-Western Iran). *Human Geography Research*, 50(3), (In Persian)
24. Statistics Center of Iran (2016). *Population statistics of Saqez city*. (In Persian)
25. Stead, D. (2015). What does the quality of governance imply for urban prosperity?, *journal homepage, Habitat International* 45: 64-69
26. Wong, C. (2014), A framework for 'City Prosperity Index': Linking indicators, analysis and policy, *journal homepage, Habitat International*:1-7.
27. Yarzadeh, S., Shamsolahi, B., (2016), The role of public spaces in the realization of urban prosperity and sustainable development, *Quarterly Journal of Urban Economics and Management*, Volume 6, Number 23, 111-124. (In Persian)
28. Ziari, K. (2004). *Schools, Theories and Models of Regional Planning*, Yazd: Yazd University Press. (In Persian).

